

**Алыкулова Гүлбү Коршовнанын “КЫРГЫЗСТАН МЕНЕН
РОССИЯНЫН ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРЫНЫН КЫЗМАТТАШТЫГЫ
(1991-2011-жж.)” аттуу 07.00.02 - Ата Мекен тарыхы адистиги боюнча тарых
илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алуу үчүн даярдалган
диссертациясына биринчи оппонент, тарых илимдеринин доктору,
профессор Абытов Байболот Капаровичтин**

П И К И Р И

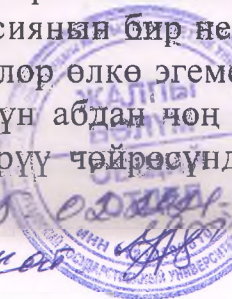
1. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу жана анын жалпы илимий жана мамлекеттик программалар менен байланышы

Эгемендүү Кыргыз мамлекети өзүнүн стратегиялык программаларында жогорку билим берүүнү, анын сапатын жогорулатууну өнүгүүнүн маанилүү, приоритеттүү багыты катары баалап келет. Кыргыз коому өзүнүн тарыхый өнүгүүсүндө дайыма жаңы билимдерге, руханий баалуулуктарды түзүүгө, аларды өнүктүрүүгө жана сактоого аракет кылып келгендиги баарыбызга маалым. Бүгүнкү күндөгү ааламдашуу жараяны койгон талаптарды, жаңы технологияларды ийгиликтүү ишке ашырууну ишенимдүү өнөктөштөр менен чечүү мүмкүн экендиги белгилүү. Бул таризден алганда Кыргызстан менен Россиянын жогорку билим берүү жаатындагы өз ара карым-катнашынын кызматташтыгынын тарыхы кенен жана тажрыйбасы мол.

Кыргызстандын бул тармакта интеграцияга багыт алуусу, билим берүү системасын модернизациялоого кадам ташташы, тийиштүү улуттук концепцияларды, программаларды, мыйзамдарды кабыл алуусу алкоого татырлык иш болгон. Азыркы коомдук өнүгүштө, анын ичинде билим берүү системасындагы пайда болгон татаал проблемалар өлкөлөрдүн бири-бири менен болгон кызматташтыгын күчөтүү менен биргелешип чечүүнү талап кылат. Демек, изилдөөгө алган теманын **актуалдуулугун** төмөнкү факторлор аркылуу негиздөөгө болот:

- өлкө эгемендик алгандан кийин билим берүүдө ачыктык, эл аралык стандарттарга умтулуу башталган. Ошондуктан, эгемендүү Кыргызстандын билим берүү саясаты заман талабына ылайык жаңы баалуулуктарга умтулган, аларга артыкчылык берген. Бирок талдоого алынган 1991-жылдан 2011-жылга чейинки жаңыланууга багыт алган тарыхый мезгил жогорку билим берүү жаатындагы татаал тандоону, айрым тобокелдикке барууну жана кризиске кабылуу сыяктуу оор сыноолор, шарттар менен коштолду. Ушундай татаал кырдаалда Россия Федерациясынын жогорку билим берүү чөйрөсү Кыргызстанга салыштырганда ырааттуу жана туруктуу мүнөздө болгону менен айырмаланган. Бул учурда Кыргызстандын жогорку билим берүүсүнүн эл аралык мейкиндикке кошулуусуна Россия Федерациясы жана анын жогорку окуу жайлары өлкөбүзгө интеллектуалдык, гуманитардык жана материалдык колдоо көрсөтүп белгилүү деңгээлде көпүрө катары да милдет өтөдү десек болот. Россия Федерациясынын жогорку окуу жайлары Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларына окуу-усулдук, илимий, ресурстук, каржылык жана тажрыйбалык колдоолорду тынбай көрсөтүп келет. Ошондой эле жыл сайын кыргызстандык жүздөгөн жаштардын жогорку кесиптик билим алуусу үчүн Россиянын бир нече жогорку окуу жайлары эшигин ачат. Айрыкча, мындай колдоолор өлкө эгемендүүлүккө жеткен алгачкы жыйырма жылдыкта Кыргызстан үчүн абдан чоң мааниге ээ болгон. Эки өлкөнүн ортосундагы жогорку билим берүү чөйрөсүндөгү байла-

Доктор К. А. Караму N. 04-8/16 15.05.2011-ж. 10
Д. 07.20.121 АК Окуу. кат. Караму.

ныштар, билим берүүдөгү реформаларды рационалдуу жүргүзүүгө көмөктөшкөн жана бул мезгилде Кыргызстан менен Россиянын билим берүү тармагындагы өз ара кызматташуусунун жаңы этабы башталган. Ошентип Кыргызстан менен Орусия Федерациясы бул мезгилге чейин бирдиктүү советтик системада карым-катнаштык мамиледе болуп келсе, 1991-жылдан баштап эки өлкөнүн мамилеси, анын ичинде билим берүү системасы, жогорку окуу жайлары жаңы саясий, көз карандысыздык кырдаалда, рыноктук өз ара байланышта калыптанган жана өнүгө баштаган. Эки өлкөнүн жогорку окуу жайларынын бул жаңы тарыхый шарттагы өз ара байланышы биздин Ата мекендик тарыхчы-окумуштуулар тарабынан атайын илимий изилдөөгө алына элек.

- Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын бир катар жогорку окуу жайларынын өз ара байланыштары тарыхый жактан узак мезгилди камтыганы жана ар тараптуулугу менен айырмаланып турат. Айрыкча бул кызматташтыктын иликтөөгө алган 1991-жылдан 2011-жылга чейинки мезгилдеги тарыхый орду өзгөчө мааниге ээ болгон. Эки өлкө ортосундагы жогорку билим чөйрөсүндөгү өз ара байланыштар Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык өнүгүүсүндө, өлкөлөрдүн мамлекеттер аралык ар тараптуу кызматташуусунда чоң роль ойноду. Бул аралыкта Россиянын алдыңкы жогорку окуу жайларынан кыргызстандык көптөгөн уландар, кыздар өлкөнүн социалдык-экономикалык өнүгүүсүнө зарыл болгон, заманбап адистиктер боюнча кесиптик билим ала алышты.

Эки өлкөнүн жогорку окуу жайлары ортосундагы байланыштарынын негизги багыттарын аныктоо, алардын маанисин тарыхый талдоого алуу, келечегин тактоо, Кыргызстан менен Россиянын мындан аркы бул чөйрөдөгү кызматташууларынын дагы жакшыруусуна жана өнүгүүсүнө өбөлгө болоору шексиз. Мына ушул жагдайлар теманын **актуалдуулугун** айгинелейт. Демек, автор аталган теманы тарыхый таризде биринчилерден болуп кыргыз тарыхнамасынде илимий иликтөөгө алганын да белгилөө абзел.

Диссертациянын темасы ири илимий багыттар, программалар жана негизги илимий иштер менен байланышпайт. Аталган диссертациялык иш тарыхый өңүттө изилденген **демилгелүү** диссертациялык иш болуп саналат.

2. Диссертацияга коюлган талаптардын чектериндеги иштин илимий жыйынтыктары.

Диссертациялык иште Ата Мекендик тарых илиминин өнүгүшүнө бир катар жаңы илимий-практикалык, тарыхнаамелик жыйынтыктар, илимий жоболор берилген. Мындай жетишкендиктер кыргыз тарыхнаамасына белгилүү деңгээлде салым кошо алат. Алар төмөнкүлөр:

1-жыйынтык. Эмгекте изденүүчү Г.Алыкулова Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын бир катар жогорку окуу жайларынын кызматташтыгынын эгемендүүлүктүн алгачкы 20 жылындагы калыптанышын, өнүгүшүн, архивдик маалыматтык булактардын, статистикалык маалыматтарды илимий анализге алуу менен теманын актуалдуулугун эмгектин киришүү бөлүгүндө көрсөткөн.

2-жыйынтык. Иликтөөчү диссертациялык ишинин максаты менен милдеттерине жараша теманын тарыхнаамалык маалыматтарын кароону эки багытта жүргүзгөн (кыргызстандык жана орусиялык). Теманын көп аспектвдүүлүгү түрдүү багыттагы илимий адабияттарды, отчеттук материалдарды талдоону жана

анализди талап кылган. Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын жогорку окуу жайлары ортосундагы өз ара байланыштар маселесине арналган илимий изилдөөлөр талданган. Аталган байланыштардын жыйынтыктары катары Кыргызстандын жогорку билим берүү чөйрөсүнүн дүйнөлүк билим мейкиндигине интеграция болуу далалатына арналган илимий адабияттарга да көңүл бурулган (*I бап 1.1. бөлүм*).

3-жыйынтык. Изилдөөгө алынган проблеманын Россиянын тарыхнаамесинде чагылдырылышы, бул маселе боюнча Россияда атайын комплекстүү түрдө изилдөөгө алынбагандыгы көрсөтүлгөн. Изилдөө камтыган тарыхый хронологиядагы Россия тарыхнаамесинде илимий адабияттар азыраак экени баса белгиленген. Диссертант изилдеген проблема боюнча Россиянын бир катар окумуштууларынын эмгектеринде түздөн-түз эмес, кыйыр түрдө тиешеси бар бир топ эмгектер бар экени белгиленген. (*I бап 1.2. бөлүм*).

4-жыйынтык. Кыргызстан менен Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгын изилдөөдө, жогорку билим берүү чөйрөсүн өнүктүрүүгө арналган көптөгөн расмий чечимдер, мыйзамдар, улуттук программалар, концепциялар, өз ара кызматташтыктын булактары катары илимий изилдөөгө алынып диссертациянын мазмунунда кеңири пайдалангандыгы илимий жыйынтыктардан көрүнүп турат (*II бап, 1- бөлүм*).

5-жыйынтык. Каралып жаткан теманы изилдөөдө бир катар архивдик булактар, мамлекеттик документтердин ченемдик-укуктук актылары, мыйзамдары, Кыргыз Республикасынын жана Россия Федерациясынын Өкмөттөрүнүн токтомдору, Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү өкмөттөр аралык кызматташуу тууралуу келишимдери жана макулдашуулары билим берүүнү интеграциялоо процессине арналган бир нече документтер статистикалык материалдар баалуу тарыхый булак катары колдонулган жана методологиялык принциптер, изилдөө ыкмалары автор тарабынан туура пайдаланылган (*II бап 2- бөлүм*).

6-жыйынтык. Диссертацияда Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын бир катар абройлуу, аттуу-баштуу, билим берүү жаатында белгилүү болгон борбордук жогорку окуу жайларынын эгемендүүлүк мезгилдеги ар тараптуу байланыштары, эгемендүү, көз карандысыз эки өлкөнүн жогорку окуу жайларынын инженердик-техникалык жана социалдык-гуманитардык багыттагы кызматташтыгы, алардын пайда болуусу, өнүгүүсү жан келечеги ар тараптан иликтенген (*III бап 3.1, 3.2- бөлүмдөр*).

7-жыйынтык. Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын билим берүү системаларынын интеграцияланышы негиздүү иликтенген. Диссертант эки өлкөнүн жогорку билим берүү системасынын интеграциялануусу, анын олуттуу көрсөткүчү катар жана Кыргыз-Орус (Славян) университетинин ишмердүүлүгүн изилдеген. Ошону менен катар эле автор Кыргызстан менен Россиянын бир катар абройлуу жогорку окуу жайларынын байланыштарынын проблемалары жана келечеги терең изилдөөгө аракет жасалган (*IV бап 4.1, 4.2-бөлүмдөр*).

3. Диссертациядагы ар бир жыйынтыктын жана корутундунун негиздүүлүгүнүн жана ынанымдуулугунун деңгээли.

Диссертант Г.К.Алымкулова өз изилдөөсүндө ар бир жаңы алынган жыйынтыктарды, корутунду пикирлерди негиздүү жана ынанымдуу далилдей алган. Илимий айлампага киргизилген материалдарды изилдөөдө диссертант тарабынан

колдонулган илимий ыкмалар диссертациялык иштин максатын жана милдеттерин ийгиликтүү ишке ашырууда калыс жана объективдүү анализ чыгарууга шарт түзгөн. Алардын негизинде автордук корутундулар ырасталган. Негизги жыйынтыктар жана корутундулар кыргыз тарыхнаамэсинде олуттуу мааниге ээ. Алар төмөнкүлөр:

1-корутунду. “Кыргызстан менен Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгы (1991-2011-жж.)” аттуу бул илимий ишти талдоого алуу принцибине таянуу менен проблемалык хронологиялык ыкманы пайдалануу аркылуу далилдеген, ошондой эле бул мезгилдердеги Кыргызстандын жана Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгынын зарылдыгын тарыхый-логикалык ыкманын жардамы аркылуу талдаган.

2-корутунду. Эки өлкөнүн жогорку окуу жайлары жаңы тарыхый шарттарды жана ааламдашуу жараянын эске алуу менен кызматташтыкты күчөтүүнү расмий, тарыхый булактардын жардамы менен талдоого алган. Изилдөөгө алынган проблеманын Кыргызстандын, Россиянын тарыхнаамэсинде чагылдырылышы, изилдөөнүн теориялык методологиялык негиздери тарыхый-логикалык ыкманын жардамы аркылуу талдаган.

3-корутунду. Кыргызстан менен Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгынын рыноктук шартта өнүгүшүнүн себептери, алардын мурдатан бир системада, бир өлкөдө тарыхый тыгыз карым-катнашта болгондугу жана Россия Федерациясы Кыргызстанда адистерди даярдоодо ар тараптуу чоң жардам көрсөтүп келгендиги жана Россиянын дүйнөлүк билим берүү системасында да бир канча артыкчылыктарга ээ экендигин көрсөткөн.

4-корутунду. Кыргызстандагы жана Россиядагы билим берүү системасынын абалы, өнүгүшү, реформалардын ишке ашырылышы, укуктук-ченемдик документтердин кабыл алынышы, ынанымдуу расмий булактардын жардамы менен далилденип жазылган. Алардын иш жүзүндө аткарылышы илимий изилдөөгө алынып, алардын илимий баалуулуктары аныкталган.

5-корутунду. Изилдөөчү теманы жазууда Россиянын жогорку окуу жайлары жаңы шартта, ааламдашуу жараяныны алкагында, бир канча тажрыйбага ээ экендигин көрсөтө алган. Россиянын бул жаатта жүргүзүлгөн реформалары Кыргызстандын билим берүү системасындагы аракеттери, тажрыйбасы, алардын Болон процессине интеграцияланышына, Россия Федерациясынын ресурстук жардамынын жана тажрыйбаларынын мааниси чоң экендигин көрсөткөн.

6-корутунду. Диссертант эки өлкөнүн бир катар борбордук жогорку окуу жайларынын эгемендүүлүк мезгилдеги инженердик-техникалык жана социалдык-гуманитардык багыттагы кызматташтыгын, көп кырдуу байланыштарын, алардын өнүгүүсү жана келечеги ар тараптан иликтеп, тастыктаган.

7-корутунду. Автор Кыргыз Республикасы, Россия Федерациясынын билим берүү жаатындагы интеграциялануу жараянын натыйжасын, омоктуу көрсөткүч катары жана Кыргыз-Орус (Славян) университетинин ишмердүүлүгүн ынанымдуу изилдеген. Ошону менен катар эле диссертант эки мамлекеттин бир катар жогорку окуу жайларынын байланыштарынын көйгөйлөрүн, алардын келечегин ынанымдуу ачып берүүгө аракет жасаган.

4. Диссертациянын жыйынтыктарынын ички биримдигин баалоо.

Автордун тыянактарынын ички биримдигине баа берүү төмөнкүлөрдү көрсөттү. Диссертанттын даярдаган иши, жаңы тарыхый булактарды илимий айлампага

киргизүүнүн негизинде эгемендүү Кыргыз Республикасынын менен Россия Федерациясынын жогорку билим берүү жаатындагы кызматташтыгынын тарыхнамасын, тарыхый булактар базасын, изилдөөнүн теориялык-методологиялык негиздерин, жогорку билим берүү жаатында кызматташуунун негизги багыттарын, ийгиликтерин, келечегин хронологиялык ырааттуулуктагы өнүгүү динамикасын архивдик материалдардын, тарыхый булактардын, расмий документтердин, эл аралык укутук-нормативдик ченемдердин негизинде **“Кыргызстан менен Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгы (1991-2011-жж.)”** аттуу комплекстүү изилденген илимий эмгек болуп эсептелет. Изилдөөнүн жыйынтыктары колдонулган тарыхый фактылар менен негизделген. Автордун **жекече салымы** катары аталган маселе боюнча документалдуу булактар, тарыхый, фактылар ар тараптан изилдөөгө, талдоого алынып, жыйынтыгында эгемендүү эки өлкөнүн жогорку билим берүү жаатындагы ар тараптуу кызматташтыгы, иликтенип, өзгөчөлүктөрү такталды. Изилдөөнүн жыйынтыктары колдонулган тарыхый фактылар, ички расмий жана эл аралык укутук-ченемдик документтер менен негизделген. Автордун **жекече салымы** катары аталган маселе боюнча документалдуу булактар, тарыхый фактылар ар тараптан изилдөөгө, талдоого алынып, жыйынтыгында эгемендүү жана көз карандысыз Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын жогорку билим берүү жаатындагы бир катар жогорку окуу жайларынын кызматташтыгы, алардын өнүгүү жараяны, пайда болгон көйгөйлөрүнүн чечилиши, кызматташтыктын келечеги такталды.

Диссертант көз карандысыз Кыргыз Республикасынын Россия Федерациясы менен жогорку билим берүү жаатындагы кызматташтыгын турмушка ашыруудагы ар тараптуу иш аракеттерин, аталган маселелердин эл аралык дипломатиялык мамилелердин алкагындагы макулдашууларын, эки тараптуу келишимдерин жана расмий дипломатияга таянган аракеттерин, алардын иштиктүү натыйжаларын, тарыхчылардын көңүл чордонунун сыртында калып кеткен бир топ маселелерди ар тараптуу, комплекстүү иликтөөгө алганы байкалды. Автор эгемендүү Кыргызстандын жогорку билим берүү жаатында РФ менен кызматташуунун жалпы абалына, бул багыттагы иш аракеттердин натыйжасына жаңыча тарыхый көз караш менен баа берип, бир катар баалуу тыянактарды, практикалык сунуштар айта алган.

Алыкулова Гүлбү Корошовнанын **“Кыргызстан менен Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгы (1991-2011-жж.)”** аттуу 02.00.07-Ата Мекен тарыхы адистиги боюнча даярдалган диссертациясы аталган маселелерди комплекстүү изилдеген илимий эмгек болуп саналат. Диссертацияда каралып жаткан маселе боюнча бир катар жаңы натыйжалар жана жоболор аныкталып, алар өз ара ички биримдикте, тарыхый, логикалык жана хронологиялык ырааттуулуктагы калыптанган илимий изилдөөнү түзүп турат.

5. Диссертациянын жыйынтыктарынын басылмаларда чагылдыруунун толуктугу, анын жыйынтыктарынын жана корутундусунун автордун тема боюнча жарыялаган эмгектеринде тастыкталышы.

Диссертациялык иштин мазмуну изилдөөчүнүн 14 макаласында жана 1 монографиясында жарыяланган. Алардын ичинен үчөө Россияда, бирөө Казахстанда, он бири Кыргызстанда, РИНЦте катталган басылмаларда жарыкка көргөн. Жарык көргөн эмгектердин упайлары (баллдары) ЖАК талаптарына шайкеш, жеткиликтүү өлчөмгө ээ экени аныкталды. Натыйжада төмөнкүдөй жыйынтыка келүүгө бо-

лот. *Биринчиси*, чет өлкөлөрдө жана Кыргызстанда жарыяланган макалаларда диссертациянын негизги маани-маңызы, жоболору жана изилдөөнүн жыйынтыктары ар тараптуу чагылдырылган. *Экинчиси*, жарык көргөн макалалардын саны Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясынын талапгарына жооп берет. Диссертациялык изилдөө боюнча автордун жарык көргөн эмгектеринин толук тизмеси авторефератта чагылдырылган.

6. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна туура келиши.

Автореферат диссертациянын мазмунуна, анда коюлган изилдөөнүн максаттарына жана милдеттерине, маани-маңызына дал келет. Ошентсе да кыргыз жана орус тилиндеги авторефераттардын котормосу кээ бир корректировкалоого муктаждык байкалат. Кыргыз жана орус тилиндеги авторефераттар талапка жооп берет. Автореферат кыргыз, орус, англис тилинде окшош, бири-бирине шайкеш диссертанттын резюмелери менен жабдылган.

7. Диссертациянын мазмунундагы жана аны жабдуудагы кемчиликтер жана изденүүчүгө сунуштар.

Диссертант Г.К.Алькулованын илимий изилдөөсүнүн жогоруда көрсөтүлгөн жетишкендиктери менен катар эле айрым бир мүчүлүштүктөргө ээ экендиги байкалат. Аларды атоо менен изденүүчүгө, анын илимий жетекчисине бир катар сунуштарды, кеңештерди берүү зарыл деп ойлоймун:

1. Диссертациялык иштин тарыхнаамелик бөлүгүндө көптөгөн адабияттар колдонулган. Бирок Кыргыз Республикасынын жана Россия Федерациясынын билим берүү жаатындагы кызматташтыгын түздөн-түз чагылдырган адабияттар аз жана аларга сын коз караштагы салыштырмалуу анализдер берилген эмес. Изилдөөгө тиешеси бар адабияттар тууралуу учкай эле маалыматар болуп калган.

2. Диссертациянын булактык базасында, тема Кыргызстан менен Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгы деп аталганына карабастан, бир да РФ архивдик документтерине шилтеме жок. Архивдик маалыматтарга жетүү кыйынчылыктуу туудурса, РФ тиешелүү министрлигинин, кызматташкан жогорку окуу жайларынын электрондук маалыматтарына, өздүк сайттарына шилтеме кылса, булактык база кыйла толукталмак. Негизи диссертацияда кол жеткен Россия Федерациясынын архивдик документтери каамтылса абдан жакшы жана толук изилдөө болмок.

3. Диссертацияда Кыргыз Республикасы менен Россия Федерациясынын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгын кароодо, жалпы эмес кээ бир окуу жайлардын кызматташтыгы десе туура болмок. Анткени биздин себеби диссертант өзү көрсөткөндөй 1991-92-окуу жылында Кыргызстанда - **13**, РФ – **519** жогорку окуу жай болгон. Он жыдан кийин 2002-2003-окуу жылга КР – **44**, РФ -**1039** жогорку окуу жай ишмердүүлүк кылган. Ал эми 2010-11-окуу жылында жогорку окуу жайлардын саны КР – **56**, РФ – **1115** жеткен. Изилдөөдө камтылган мезгилде, эки өлкөнүн жогорку билим берүү жаатында **инженердик-техникалык багыт** боюнча байланышта КР болгону **5** жана РФ **12** жогорку окуу жайын камтыса **социалдык гуманитардык** багыттагы жогорку окуу жайлардын байланыштары КР - болгону **7** жана РФ **17** жогорку окуу жайда болгон экен (*Дисс. 65-106-бб.*) Демек темада көрсөтүлгөндөй КР менен РФ баардык жогорку окуу жайларынын кызматташтыгы камтылган эмес.

4. Илимий изилдөөнүн документалдык баяндамаларында диссертант негедир Россия Федерациясынны расмий документтерине (мыйзамдарына, жоболоруна,

келишимдерине, протоколдоруна, долбоорлоруна ж.б.) көбүрөөк көңүл бөлүп, Кыргыз Республикасынын мамлекеттик саясатынын тиешелүү жаатагы аракеттери, ББИМ, жогорку окуу жайларынын бул жааттагы расмий документтери изилдөөчүнүн көңүл чордонуна сыртта калып кеткендей. Мисалы, “**XXI кылымдын кадрлары**” президенттик билим берүү программасы, «**Билим**» улуттук программасы, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн “**Билим берүү Доктринасы**”, “**2010-жылга чейин билим берүүнү өнүктүрүүнүн Концепциясы**”, “**2020-жылга чейин Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү Концепциясы**”, “**2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясы**” сыяктуу бир катар расмий документтер, изилденген жогорку окуу жайлардын эл аралык катнаштары боюнча концепциялары, программалары, долбоорлору кеңири иликтөөгө алынбай калгандай сезилет. Менин пикиримде буларды толуктоо керек.

5. Диссертацияда негизинен Кыргыз Республикасынын борборундагы ири, аттуу-баштуу жогорку окуу жайлар эле камтылып, областтык борборлордогу окуу жайлардын РФ жогорку окуу жайлар менен катнашы камтылбай калган. Изилдөө мезгилинде ОшТУ, ОшМУ, ОшКӨУ, ЖАМУ, Ысык-Көл университети, Талас университети да бул жаата олуттуу ийгиликтерге жетишкени маалым. Алар жөнүндөгү маалыматтар ББИМ архивинде, КР МБА фонддорунда сакталып турат.

Биздин пикирде, жогоруда көрсөтүлгөн мүчүлчүштүктөр оңдолсо, толукталса диссертациянын жалпы маани-маңызына, анын илимий баалуулугуна анча таасирин тийгизбейт. Диссертациялык иш илимий деңгээлде, тарыхый маалыматтарга бай, жаңы көз караш менен жазылган. Автордун жетишкендиктери катары анын бир топ жаңы булактар менен чогултулган эмпирикалык материалдарды илимий айлампага киргизгендигин айтууга болот.

8. Кыргыз Республикасынын окумуштуулук даража ыйгаруу жөнүндө Жобосундагы талаптарга диссертациянын жооп бериши

Гүлбү Корошовна Алыкулованын диссертациясынын кол жазмасы жогоруда аталган айрым мүчүлүштүктөргө карабастан, өз алдынча жогорку илимий-теориялык деңгээлде даярдалган, илимий эмгектерге коюлуучу баардык талаптарга жооп берген, мазмундуу, азыркы жаңы, заманбап көз карашта жазылган диссертация деп эсептесе болот. Г.К.Алыкулованын “**Кыргызстан менен Россиянын жогорку окуу жайларынын кызматташтыгы (1991-2011-жж.)**” аттуу диссертациясынын маани-маңызы, максаты, милдеттери, изилдөө объектиси, түзүмү, илимий деңгээли, жабдылышы Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясынын кандидаттык диссертацияларга койгон талаптарына жооп берет, диссертант 07.00.02 - Ата Мекен тарыхы адистиги боюнча **тарых илимдеринин кандидаты** окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Расмий биринчи оппонент, тарых илимдеринин доктору,
 профессор Б.К. Абытов

Биринчи оппоненттин кол тамгасын тастыктаймын:
 Диссертациялык Кеңештин окумуштуу катчысы,
 тарых илимдеринин доктору А.К. Карыева

